

Sisäministeriö

Hankenumero SM036:00/2017; asianumerot SMDno-2017-2100, VN/6170/2021

LAUSUNTOKIERROS HE-LUONNOKSESTA LAIKSI ERÄISTÄ PALOTURVALLISUUSLAITTEISTA

Lausumme ohessa omalta osaltamme näkemyksemme luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamiseksi. Näkemyksemme pohjautuu pitkään kokemukseen, markkinatuntemukseen sekä aktiiviseen osallistumiseen sekä kansalliseen että eurooppalaiseen käsisammutinhuollon kehittämis- ja vastaaviin ryhmiin.

3 luku

24 § Käsisammuttimien tarkastusta ja huoltoa koskevien vaatimusten soveltamisala

Pelastuslaissa tällä hetkellä oleva ainut viittaus käsisammuttimiin on lain voimaantulosäännöksen kohta e, jossa viitataan käsisammuttimien tarkastuksesta ja huollosta annettuun sisäasiainministeriön asetukseen (917/2005). Asetuksessa mm. todetaan tarkastusvälit. Asetus kumottaisiin uuden lain voimaantulon myötä.

Lain pelastustoimen laitteista 7 § esitetään yleinen vaatimus siitä, että käsisammuttimet on huollettava ja tarkastettava sammuttimien turvallisuuden ja toimintavarmuuden varmistavalla tavalla.

Nyt lausuttavana olevan lakiehdotuksen perusteluosassa todetaan, että jatkossa käsisammuttimien tarkastus- ja huoltovelvoitteesta ja määräväleistä säädettäisiin pelastuslain sijasta ehdotetussa laissa. Tuleeko ns. laitelaki ja sen toteamus pysymään voimassa jatkossakin? Jos ei niin aiheutunee epäselvyys esim. tulityösammuttimien osalta. Lakiehdotuksen soveltamisala ei nimittäin kata esim. tulityösammuttimia, joiden olemassaolon vaatimus tulee vakuutusyhtiön suojeluohjeesta ja tulityöstandardista. Missä siis määrittyy näiden sammuttimien tarkastus- ja huoltovelvoite?

25 § Velvollisuus huolehtia käsisammuttimien tarkastuksesta

Tällä hetkellä voimassa olevassa asetuksessa todetaan käsisammuttimien määritelmä (20 kg enimmäispaino). Lakiluonnoksessa tätä määritelmää ei ole.

Enimmäistarkastusväli 2 vuotta ei ole yhtenevä yleisen eurooppalaisen käytännön ja ohjeistuksen kanssa. Yleinen eurooppalainen tarkastusväli on 1 vuosi. Tämä 1 vuoden tarkastusväli on tulossa myös eurooppalaiseen CEN TC70 WG7 työryhmän tekniseen raporttiin. Teknisessä raporttiluonnoksessa on esitetty sammuttetyypeittäin tarkastus- ja huoltovälit:

Maintenance procedures shall be carried out at the intervals not exceeding the intervals given in table 1.

Type of portable fire extinguisher	Maintenance (annex B)	Extended maintenance (annex C)	Extended examination Pressure Resistance (annex D)
water and water based (including foam):	1 year	5 years	10 years
Powder:	1 year	5 years	10 years
synthetic extinguishing gases, including Halon 2)	1 year	---	10 years
CO ₂	1 year	---	10 years (1)

Note 1: hydrostatic pressure test subject to National regulations

NOTE 2: For Halon, specific legislation applies.

26 § Käsisammuttimen tarkastuksen sisältö

Lakiluonnoksessa tarkastustoimenpiteisiin on merkitty arvioitavaksi, ettei sammutte ole menettänyt sammutustehoa. Tarkastustoimenpiteeseen ei kuitenkaan kuulu sammuttimen avaaminen. Näin ollen sammutteen arviointi ilman silmämääräistä tms. tarkastelua ei voida mitenkään suorittaa säiliön ollessa suljettu.

Kyseisessä lakiluonnoksen kohdassa ei viitata velvollisuuteen noudattaa valmistajan tarkastus- ja huolto-ohjetta. Perustelumuioston teksti "aina ohjeita ei ole saatavissa, ja silloin tarkastus tehdään vastaavanlaisen sammuttimen mukaisesti" antaa maahantuojille mahdollisuuden olla tekemättä / kääntämättä / toimittamatta tarkastus- ja huolto-ohjeita. Tämä johtaa turvallisuustason alentumiseen. Tällöin huoltoliikkeillä ei myöskään ole tietoa tarkastus- ja huolto-ohjeissa mainittavista alkuperäisistä varaosista ja sammutteista, mikä tekee huoltamisen ja osien hankkimisen mahdottomaksi. Tämä tulee aiheuttamaan lisää poistoon ja kierrätykseen meneviä sammuttimia ja lisää ympäristökuormitusta.

27 § Velvollisuus huolehtia käsisammuttimen huollosta

Lakiluonnoksen perustelumuioston sivulla 15 todetaan sekä edelliseen tarkastuskohtaan että tähän huoltokohtaan liittyen, että on tarpeen säätää työn sisällöstä melko yksityiskohtaisesti, koska ei ole eurooppalaista tai kansallista standardia tai muuta yleisesti hyväksyttyä ohjetta. Sisäministeriön rahoituksella Suomikin on edustettuna CEN TC70 WG7 työryhmässä, jossa parhaillaan työstetään teknistä raporttia tarkastukseen ja huoltoon liittyen. Raportissa on tarkoitus esittää hyvät ja laadukkaat käytänteet, toimintatavat ja periaatteet tarkastus- ja huoltotyölle pitäen sisällään myös huoltoliikkeen, vastuuhenkilöön sekä työn suorittajaan liittyvien vaatimusten määrittelyn. Eurooppalainen työ on siis käynnissä. Jos Suomen kansalliset määräykset ovat ja tulevat olemaan kaukana eurooppalaisista, on relevanttia pohtia, onko Suomen ylipäätään järkeä olla edustettuna ko. työryhmissä ministeriön / SFS:n matkabudjetin ja erityisesti työryhmään osallistuvan henkilön oman ajankäytön ja matkabudjetin ylittävien kustannusten kattamisen näkökulmasta.

Uudessa laissa sammuttimien yleiseksi huoltoväliksi ollaan ehdottamassa 10 vuotta. Muutos neste-sammuttimien osalta entisestä 5 vuodesta uuteen 10 vuoteen pitää sisällään runsaasti riskejä. Tar-

kastuksissa säiliötä ei avata, jolloin mahdollinen korrosio havaitaan vasta 10 vuoden kuluttua valmistuksesta. Perusnestesammuttimissa jäätymisen estäminen on ehdottoman tärkeää. Jos sammutin pääsee jäätymään, se helposti irrottaa säiliön sisäpuolisen pinnoitteen ja mahdollistaa nesteen pääsyn pinnoitteen ja terässäiliön väliin. Toinen huoli nestesammuttimien osalta liittyy parasta aikaa Euroopassa käytävään ja pian Komission päätäntään etenevään fluorua sisältävien sammutteiden kieltämiseen. Tämä tulee muuttamaan käytännössä kokonaan nestesammuttimissa käytettävien sammutteiden koostumuksen. Kyseessä on uudet nesteet ja niiden säilyvyydestä ei ole kokemukseräistä tietoa. Useat eri eurooppalaisten sammuteaine- ja sammutinvalmistajien kanssa käydyt keskustelut osoittavat, että 10 vuoden huoltoväli on liian pitkä, jotta sammuttimen toimintakyky ja ennen kaikkea sammutusominaisuudet voidaan taata koko huoltovälin ajan.

Huoltoväli on myös eurooppalaisessa työn alla olevassa teknisessä raportissa 5 vuotta perustuen vaahtoneste-vesi -seoksen säilyvyyteen ja ominaisuuksiin.

28 § Käsiammuttimen huollon sisältö

Lakiluonnoksessa todetaan, että käsiammuttimen huollossa on otettava huomioon käsiammuttimen ominaisuudet ja käytettävä käsiammuttimeen soveltuvia mallikohtaisia varaosia ja tarvikkeita sekä sammuttimen etiketin mukaisia sammutteita ja punneaineita.

Perustelumuistiossa 26 § osalta ei kuitenkaan viitata velvollisuuteen noudattaa valmistajan tarkastus- ja huolto-ohjetta. Perustelumuistion teksti ”aina ohjeita ei ole saatavissa, ja silloin tarkastus tehdään vastaavanlaisen sammuttimen mukaisesti” antaa maahantuojille mahdollisuuden olla tekemättä / kääntämättä / toimittamatta tarkastus- ja huolto-ohjeita. Tämä johtaa turvallisuustason alentumiseen. Tällöin huoltoilikkeillä ei myöskään ole tietoa tarkastus- ja huolto-ohjeessa mainittavista alkuperäisistä varaosista ja sammutteista, mikä tekee huoltamisen ja osien hankkimisen mahdottomaksi. Näin ollen § 26 ja § 28 ovat ristiriidassa keskenään.

29 § Tarkastus- ja huoltotarrat

Tarkastuksen tai huollon tehneen henkilön nimen poistaminen heikentää mahdollisuuksia estää väärinkäytöksiä ja heikentää työn jäljitettävyyden seuraamista.

Samoin tarran muoto on määritetty tähän asti asetuksen esimerkkikuvalla. Lakiluonnoksessa ei ole mitään mainintaa tarran muodosta ja tämä johtaa kaikenlaisiin ja -muotoisiin tarroihin, mikä vaikeuttaa loppukäyttäjän ymmärrystä tarkastus- ja huoltotoimenpiteiden suorittamisesta ja heikentää turvallisuustasoa. Tämä on ristiriidassa lain tavoitteen kanssa.

30 § Käsiammutinliikkeen velvollisuudet

Uusi vaatimus huoltoa tarvitsevan sammuttimen huoltotarpeen kertomiselle on perusteltu. On syytä ohjeistaa vähintään perustelumuistiossa, miten asia tulee todentaa.

Perustelumuistion sivulla 4 on keskustelutilaisuuksien perusteella todettu, että käsiammutinliikkeen tarkastamien ja huoltamien sammuttimien luettelointivelvoitteen poistaminen on koettu ongelmalliseksi. Jos luettelointivelvollisuutta ei ole, jäljitettävyyttä ei ole. Tämä vaikeuttaa esim. ilkivalta-, onnettomuus- ja varkaustapauksissa sammuttimen omistajan ja edellisen tarkastuksen suoritusajankohdan selvittämistä. Nykyisen pitkälti omavalvontaan perustuvan palotarkastuksen osalta on mahdoton jälkikäteen dokumentoida tehtyjä toimenpiteitä, sammuttimien tyyppejä, sammutteita, malleja jne.

Luettelointivelvollisuus on myös eurooppalaisessa työn alla olevassa teknisessä raporttiluonnoksessa.

32 § Käsisammutinliikkeenä toimimisen edellytykset

Lakiluonnoksessa todetaan, että käsisammutinliikkeen on nimettävä uusi vastuuhenkilö kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vastuuhenkilö vaihtuu tai on estynyt hoitamasta tehtäväänsä muuten kuin lyhytaikaisen poissaolon vuoksi. Mikä on todellinen mahdollisuus nimetä uusi henkilö, jos edelleen tulevaisuudessa tutkinnon voi suorittaa vain kerran vuodessa ja 34 § mukaan vaatimuksena on vähintään 12 kuukauden työkokemus?

4 luku

38 § Tuotteiden merkinnät, tiedot ja ohjeet

Lakiluonnoksessa edellytetään, että tuotteen mukana toimitetaan tarpeelliset tiedot tuotteen asianmukaista ja turvallista asentamista käyttöä ja huoltoa varten. Käsisammuttimien osalta tällä hetkellä tarkastus- ja huolto-ohjeiden saatavilla olo on maahantuojien vastuulla. Lakiluonnoksessa tästä vaatimuksesta ollaan luopumassa (kts. yllä § 26 ja § 28). Lakiluonnoksen luvun 3 ja luvun 4 välillä on siis ristiriita.

Sisäministeriön asetus käsisammuttimista

5 § Käsisammuttimeen merkityt tiedot

Asetusluonnoksessa on kirjattu vain osa EN 3-7 standardin mukaisista vaatimuksista. Voisiko vain osan standardin EN 3-7 vaatimusten mainitsemisesta johtaa tilanteeseen, jossa valmistettaisiin sammutin, joka täyttää käsisammutinasetuksen vaatimukset muttei kaikilta osin eurooppalaisen standardin vaatimuksia? Nyt esim. asetus edellyttää sammuttimen säiliön värin olevan punainen. Punaisia on lukuisia eri sävyjä eli käykö kansallisesti kaikki punaiset? EN 3-7 standardissa on määritetty soveltuvaksi vain punainen RAL3000.

Vain tiettyjen EN 3-7 vaatimusten valitseminen asetukseen aiheuttaa sekaannusta. Voisiko asetuksessa siis viitata vain vaatimukseen saattaa markkinoille EN 3-7 standardin mukaisia sammuttimia ja todeta kuluttajakäyttöön tarkoitettujen käsisammuttimien standardiin nähden poikkeuksellisen sallivuuden vain säiliön värin osalta?

Sisäministeriön asetus käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöistä

5 § Käsisammuttimen tyypin huomioiminen huoltotyössä

Asetusluonnoksessa mainitaan työn suoritusvelvoite siten kuin sen on kuvattu valmistajan mallikohteisissa ohjeissa. Lakiluonnos eräistä paloturvallisuuslaitteista sisältää kuitenkin esityksen ohjeiden toimittamisvaatimuksesta luopumisesta. Miten asetuksen § 5 voidaan ylipäätään toteuttaa, jos ohjetta ei ole ja maahantuojalla ei ole sitä velvollisuus toimittaa?

Yhteenveto

Nyt lausuttavana oleva lakiluonnos ja siihen liittyvät asetukset muuttavat mahdollisen hyväksymisen jälkeen toimintatapaa. Lain tavoitteena on ollut parantaa turvallisuutta ja näkemyksemme mukaan lain mahdollinen hyväksyminen johtaa ainakin käsisammuttimien osalta heikentyvään tilanteeseen edellä esitetyin perustein.

Erityisen merkityksellistä, täysin eurooppalaisesta keskustelusta sekä keskustelussa olevista fluoriin liittyvistä ympäristönäkökohdista poikkeavaa on nestesammuttimien huoltovälin pidentäminen 5 vuodesta 10 vuoteen. Huoltovälin pidentyminen nestesammuttimien osalta ei tule täyttämään kumottavan laitelain ja uuden lain vaatimusta ”Pelastustoimen laitteiden tulee olla käyttötarkoitukseensa sopivia ja toimintavarmoja.” Sammutteen säilyvyys sallitun huoltovälin ajan on kyseenalainen ja jos huolto-ohjettakaan, josta huoltoväli näkyisi, ei enää ole tarpeen toimittaa, tullaan automaattisesti markkinoilla noudattamaan 10 vuoden huoltoväliä. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista eikä turvallisuutta edistävää.

Ystävällisin terveisin

Teknosafe Oy

Anna Helminen

toimitusjohtaja

käsisammutinliikkeen vastuhenkilö

SR231-työryhmän puheenjohtaja

eurooppalaisen sammutinhuoltostandardisointiryhmän CEN TC70 WG7 Suomen edustaja